

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Geo: დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ანალიტიკური განყოფილების ადამიანის უფლებათა ცენტრის (www.supremecourt.ge) მიერ. თარგმანის ხელახალი გამოქვეყნების ნებართვა გაცემულია მხოლოდ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC-ის მონაცემთა ბაზაში განთავსების მიზნით.

Eng: The document was provided by the Supreme Court of Georgia, Human Rights Centre of the Analytical Department (www.supremecourt.ge). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the European Court of Human Rights' database HUDOC.

მჭედლიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ

(Mtchedlishvili v. Georgia)

საჩივარი N894/12

25 თებერვალი, 2021

ფაქტები

მომჩივანი, ვერა მჭედლიშვილი, 1959 წელს დაბადებული საქართველოს მოქალაქეა.

2010 წლის 18 მარტს პოლიციამ იგი დააკავა ნარკოტიკული ნივთიერებების შეძენა-შენახვის გამო, ანონიმური შეტყობინების საფუძველზე, რომ მომჩივანს საქართველოში უკანონოდ შემოჰქონდა ნარკოტიკული და ფსიქოტროპული ნივთიერებები. 2010 წლის 19 მარტის ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად, აღმოჩენილი აბები არ შეიცავდა ნარკოტიკულ ან ფსიქოტროპულ ნივთიერებებს (პირველი ეპიზოდი).

2010 წლის 31 ივლისს მომჩივანი თანამონაწილე ა.მ.-თან ერთად დააკავეს (მეორე ეპიზოდი) 30 ივლისს მიღებული ანონიმური შეტყობინების საფუძველზე, რომ მომჩივანს თურქეთიდან საქართველოში კვლავ უკანონოდ შემოჰქონდა ნარკოტიკული და ფსიქოტროპული საშუალებები.

2010 წლის 27 აგვისტოს მომჩივანს ბრალი წარედგინა საბაჟო წესების დარღვევის ორ ფაქტზე იმ დროს მოქმედი სისხლის სამართლის კოდექსის 214-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად.

2011 წლის 14 თებერვალს მომჩივანი რაიონული სასამართლოს მიერ დამნაშავედ იქნა ცნობილი საბაჟო წესების დარღვევით დიდი ოდენობით ფარმაცევტული საშუალებების უკანონო შემოტანის გამო და, ჯამში, მიესაჯა 9 წლით თავისუფლების აღკვეთა და ჯარიმა 25 000 ლარის ოდენობით.

სააპელაციო სასამართლოს წინაშე მომჩივანი პირველ ეპიზოდთან დაკავშირებით აღიარებდა, რომ მან შემოიტანა ფარმაცევტული საშუალებები, თუმცა, არ ეთანხმებოდა მათი ღირებულების გამოთვლის მეთოდს. რაც შეეხება მეორე ეპიზოდს, მომჩივანი ამტკიცებდა, რომ მას არანაირი კავშირი არ ჰქონდა აღნიშნულ ეპიზოდთან.

2011 წლის 31 მარტს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ ზეპირი მოსმენის გარეშე დატოვა ძალაში პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება. 2011 წლის 22 ივნისს უზენაესმა სასამართლომ დაუშვებლად ცნო მომჩივნის საკასაციო საჩივარი.

კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ელ პუნქტზე დაყრდნობით ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს წინაშე მომჩივანი ასაჩივრებდა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, მის წინააღმდეგ სისხლისსამართლებრივი სამართალწარმოების დროს არ ჩაეტარებინა ზეპირი მოსმენა.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს შეფასება

ა) ზოგადი პრინციპები

30. სასამართლო იმეორებს, რომ სააპელაციო სასამართლოების წინაშე კონვენციის მე-6 მუხლის გამოყენების ფორმა დამოკიდებულია სამართალწარმოების კონკრეტულ მახასიათებლებზე; გათვალისწინებული უნდა იქნეს ეროვნულ სამართლებრივ წესრიგში სამართალწარმოება მთლიანობაში და აგრეთვე აღნიშნულ წესრიგში სააპელაციო სასამართლოების როლი (იხ., *Hermi v. Italy* [GC], no. [18114/02](#), § 60, ECHR 2006-XII, and *Popovici v. Moldova*, nos. [289/04](#) and [41194/04](#), § 66, 27 November 2007).

31. სტრასბურგის სასამართლო არ გამორიცხავს შესაძლებლობას, რომ სისხლის სამართლის სფეროში სასამართლოს წინაშე განსახილველ საკითხთა ბუნება შესაძლოა, არ საჭიროებდეს ზეპირ მოსმენას (იხ., *Jussila v. Finland* [GC], no. [73053/01](#), § 43, ECHR 2006-XIV, and *Talabér v. Hungary*, no. [37376/05](#), § 24, 29 September 2009). როდესაც საჯარო მოსმენა ჩატარდა პირველი ინსტანციის სასამართლოს წინაშე, სააპელაციო ეტაპზე მისი არარსებობა შესაძლოა, გამართლებული იყოს სამართალწარმოების კონკრეტული მახასიათებლებით, ეროვნული სააპელაციო სისტემის, სააპელაციო სასამართლოს უფლებამოსილებებისა და აგრეთვე იმის გათვალისწინებით, თუ როგორ იქნა მომჩივნის ინტერესები წარმოდგენილი და დაცული სააპელაციო სასამართლოს წინაშე, განსაკუთრებით მის [სააპელაციო სასამართლოს] მიერ გადასაწყვეტი საკითხების ბუნების შუქზე (იხ., სხვა საკითხებს შორის, *Hermi*, cited above, § 62, and *Popovici*, cited above, § 66). სტრასბურგის სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის მიხედვით, სააპელაციო სამართალწარმოება და მხოლოდ სამართლის საკითხებთან დაკავშირებული სამართალწარმოება, განსხვავებით ფაქტებისგან, შესაძლოა აკმაყოფილებდეს მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის მოთხოვნებს, მაშინაც კი, როდესაც აპელანტს არ ჰქონდა შესაძლებლობა პირადად წარედგინა მტკიცებულებები სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლოს წინაშე (იხ., *Ekbatani v. Sweden*, 26 May 1988, § 31, Series A no. 134, and *Fejde v. Sweden*, 29 October 1991, § 31, Series A no. 212-C).

32. მაშინაც კი, როდესაც სააპელაციო სასამართლოს აქვს ფაქტებისა და სამართლის საკითხების განხილვის იურისდიქცია, სტრასბურგის სასამართლო ვერ დაადგენს, რომ კონვენციის მე-6 მუხლი ყოველთვის მოითხოვს საჯარო განხილვას, განსახილველი საკითხების ბუნების მიუხედავად (იხ., *Muttillainen v. Finland*, no. [18358/02](#), § 23, 22 May 2007). საჯაროობის მოთხოვნა ნამდვილად არის ერთ-ერთი საშუალება, რომლითაც სასამართლოსადმი საზოგადოების ნდობა ნარჩუნდება. თუმცა, არსებობს სხვა საკითხებიც, მათ შორის საქმის განხილვის უფლება გონივრულ ვადაში და ეროვნული სასამართლოების დატვირთულობასთან დროულად გამკლავების საჭიროება, რომლებიც მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული საჯარო სხდომის გამართვის საჭიროების განხილვისას, სამართალწარმოების სააპელაციო და საკასაციო ეტაპებზე.

33. მიუხედავად ამისა, სტრასბურგის სასამართლომ დაადგინა, რომ როდესაც სააპელაციო სასამართლომ უნდა განიხილოს როგორც ფაქტობრივი გარემოებები, აგრეთვე სამართლის საკითხები და შეაფასოს პირის დამნაშავეობა, ის ვერ შეძლებს სათანადოდ დაადგინოს აღნიშნული საკითხები უშუალოდ ბრალდებულის მიერ მიცემული ჩვენების პირდაპირი შეფასების გარეშე, როდესაც ეს უკანასკნელი ამტკიცებს, რომ მას არ ჩაუდენია სისხლის სამართლის დანაშაული (იხ., *Ekbatani*, cited above, § 32; *Dondarini v. San Marino*, no. [50545/99](#), § 27, 6 July 2004; and *Popovici*, cited above, § 68). სტრასბურგის სასამართლომ დაადგინა, რომ სისხლისსამართლებრივი ბრალის განსაზღვრისას, ბრალდებულის პირადად მოსმენა ზოგადი წესი უნდა იყოს. ამ პრინციპიდან ნებისმიერი გადახვევა გამონაკლისს უნდა წარმოადგენდეს და შეზღუდულად უნდა განიმარტებოდეს (იხ. (see *Popa and Tănăsescu v. Romania*, no. [19946/04](#), § 46, 10 April 2012; see also *Talabér*, cited above, §§ 25-26, with further references).

ბ) შემოსენებული პრინციპების გამოყენება მოცემულ საქმეში

34. მოცემული საქმის გარემოებებთან დაკავშირებით, სტრასბურგის სასამართლომ აღნიშნა, იმისათვის, რომ დადგინდეს დაირღვა თუ არა კონვენციის მე-6 მუხლი, სხვა ფაქტორებთან ერთად, უნდა შეფასდეს, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს როლი და იმ საკითხების ბუნება, რომლებიც სასამართლოს მომჩივნის საქმეზე უნდა შეესწავლა.

35. იმ დროს მოქმედი პროცედურული კანონმდებლობის თანახმად, სააპელაციო სასამართლო უფლებამოსილი იყო ხელახლა განეხილა საქმე როგორც სამართლის საკითხებთან, აგრეთვე ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით. მთავრობას სადავოდ არ გაუხდია, რომ სააპელაციო სასამართლომ სრულად შეისწავლა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები, მიუხედავად იმისა, რომ ეს წერილობითი პროცედურის მეშვეობით მოხდა.

36. რაც შეეხება მომჩივნის საქმის ბუნებას და აგრეთვე იმ საკითხებს, რომლებიც ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს უნდა განეხილა, სტრასბურგის სასამართლო ითვალისწინებს მთავრობის არგუმენტს, რომ მომჩივანი დამნაშავედ იქნა ცნობილი დანაშაულში, რომელიც ეროვნული კანონმდებლობის მიხედვით „ნაკლებად მძიმე“ კატეგორიის იყო და შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლო უფლებამოსილი იყო გადაეხვია ზეპირი მოსმენისგან, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 529-ე

მუხლის მე-5 ნაწილის თანახმად. თუმცა, ვინაიდან კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის მოთხოვნები ეროვნულ კანონმდებლობასთან მიმართებით ავტონომიური ხასიათისაა, სტრასბურგის სასამართლომ უნდა შეაფასოს მოცემული საქმის კონკრეტული გარემოებები ორივე ეპიზოდთან დაკავშირებით.

37. რაც შეეხება პირველ ეპიზოდს, სადავო არ იყო, რომ მომჩივანმა ფარმაცევტული საშუალებები თურქეთიდან საქართველოში პირადად შემოიტანა. მაშინაც კი თუ ბრალდება და სანქცია - თავისუფლების აღკვეთა ოთხი წლისა და ექვსი თვის ვადით - შეიცავს გარკვეულ სტიგმას, სტრასბურგის სასამართლო მხედველობის მიღმა ვერ დატოვებს ფაქტს, რომ მომჩივნის მიერ წამოჭრილი მთავარი არგუმენტი იყო ის, რომ იგი არ ეთანხმებოდა ექსპერტის შეფასებას ჩამორთმეული მედიკამენტების ღირებულების თაობაზე. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ ამასთან დაკავშირებით დაადგინა, რომ პირველ ეპიზოდთან მიმართებით ფაქტობრივი გარემოებები არ იყო სადავო და რომ ექსპერტმა ღირებულება შეაფასა სტანდარტული პროცედურის საფუძველზე. ამის საფუძველზე, სტრასბურგის სასამართლო დასაშვებად მიიჩნევს, რომ პირველ ეპიზოდთან მიმართებით მომჩივნის საჩივარი არ წარმოშობდა შეკითხვებს ფაქტებთან ან სამართალთან დაკავშირებით, რომლებიც ადეკვატურად ვერ გადაწყდებოდა საქმის მასალებისა და მხარეთა წერილობითი წარდგინებების საფუძველზე (see, *mutatis mutandis*, *Fejde*, cited above, §§ 33-34, and *Jussila*, cited above, § 47, ECHR 2006-XIV). ამდენად, ამასთან კავშირში კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის საფუძველზე განსახილველი საკითხი არ წარმოიშობდა.

38. რაც შეეხება მეორე ეპიზოდს, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივნის წინააღმდეგ არსებული ბრალდება მიეკუთვნებოდა სისხლის სამართლის ძირითად ნაწილს და აგრეთვე სანქცია ითვალისწინებდა ოთხი წლისა და ექვსი თვის ვადით თავისუფლების აღკვეთას. იმის გათვალისწინებით, რომ მომჩივნის წინააღმდეგ სისხლისსამართლებრივი სამართალწარმოება ეხებოდა დანაშაულის ორ ეპიზოდს, მეორე ეპიზოდში მსჯავრის დადების შემთხვევაში, მომჩივნის სასჯელის საერთო ხანგრძლივობა გადააჭარბებდა ეროვნული კანონმდებლობით დადგენილ ლიმიტს. კერძოდ, ეროვნული კანონმდებლობის თანახმად ზეპირი მოსმენიდან გადახვევა დასაშვები იყო იმ შემთხვევაში, თუ სასჯელი არ აჭარბებდა ხუთი წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთას. დამატებით, მომჩივნის საჩივარი ეფუძნებოდა ფაქტობრივ გარემოებებს, უფრო კონკრეტულად კი გადამწყვეტ საკითხს, იყო თუ არა ის ნამდვილად ჩართული მეორე ეპიზოდში განვითარებულ მოვლენებთან. ვინაიდან მომჩივანი დავობდა, რომ მეორე ბრალდებული მის დამნაშავეობაზე მიუთითებდა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის თავიდან არიდების მიზნით, საქმეში წამოიჭრა მომჩივნისა და მეორე ბრალდებულის სანდოობის მნიშვნელოვანი საკითხი. შესაბამისად, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს უნდა გადაეწყვიტა ისეთი საკითხები, როგორცაა მომჩივნისა და საქმეზე მეორე ბრალდებულის ინდივიდუალური მახასიათებლები და პიროვნულობა, მომჩივანი უშუალოდ უნდა დაკითხულიყო (see *Talabér*, § 28, and *Muttillainen*, § 26, both cited above).

39. შესაბამისად, სტრასბურგის სასამართლო, პირველ რიგში, მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ დანაშაულის მეორე ეპიზოდთან მიმართებით განსახილველი საკითხები სათანადოდ ვერ დადგინდებოდა ბრალდებულების

მხრიდან ჩვენებების პირდაპირი შეფასების გარეშე. მიუხედავად ამისა, როდესაც სააპელაციო სასამართლომ წერილობითი პროცედურის მეშვეობით დაადასტურა ქვედა ინსტანციის დასკვნები, მან უპასუხოდ დატოვა მომჩივნის მოთხოვნა, უშუალოდ ყოფილიყო მოსმენილი და საკითხი შეაფასა საქმეში არსებული მასალების საფუძველზე. გარდა ამისა, მე-6 მუხლის თანახმად სამართლიანი სასამართლო განხილვა მოითხოვს, რომ სააპელაციო სასამართლომ წარმოადგინოს ნათელი მიზეზები, თუ რატომ უთხრა უარი მომჩივანს ზეპირი მოსმენის გამართვაზე, სულ მცირე იმის გამო, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის დებულებები, როგორც წესი, მომჩივნის მსგავს საქმეებზე მოითხოვდა სხდომის გამართვას. იმის გათვალისწინებით, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ არ წარმოადგინა ახსნა-განმარტება, თუ რატომ არ ჩაატარა ზეპირი მოსმენა, სტრასბურგის სასამართლო არ იმყოფება იმ პოზიციაში, რომ დაადგინოს გამონაკლისი გარემოების არსებობა, რომელიც გაამართლებდა ზეპირი მოსმენისგან გადახვევას.

40. შესაბამისად, სააპელაციო სამართალწარმოების დროს ზეპირი მოსმენის არარსებობის გამო ადგილი ჰქონდა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის დარღვევას.

დასკვნა: დაირღვა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი მუხლი.

41-ე მუხლი: სასამართლომ დარღვევის დადგენა თავისთავად საკმარის სამართლიან ანაზღაურებად მიიჩნია.